

VERZONDEN 09 NOV 2018

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	8 november 2018	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-1580	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81DEB5B7	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	1 oktober 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaart planlocatie - maatregelen aanvraag	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen woningblokken rond Pieter de Hooghstraat te Maarssen

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 1 oktober 2018 van Ekoza B.V., namens Portaal, om ontheffing in het kader van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen van de gierzwaluw en de huismus, voor de periode vanaf de verzenddatum van het besluit tot en met 15 maart 2019.

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van enkele woningblokken met in totaal 145 woningen in Maarssen. De werkzaamheden betreft de aanpassing van de huidige asbestriolering van het gehele complex en kwaliteitsverbeteringen in de woning. Aan de buitengevel zullen alleen werkzaamheden aan de dakconstructie plaatsvinden: dit houdt in het aanbrengen van een isolatielaag tussen het dakbeschot en de dakpannen. Hiervoor dienen de pannen en pannenlatten te worden verwijderd, daarna de isolatielaag te worden aangebracht en tenslotte de pannenlatten en pannen te worden teruggeplaatst. U vraagt ontheffing van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 van de wet voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*), voor de periode van 10 oktober 2018 tot en met 15 maart 2019.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

De aanvraag is op 24 oktober 2018 en 7 november 2018 aangevuld.

IV. Toetsingskader

De gierzwaluw en de huismus zijn beschermd ingevolge artikel 3.1 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Gierzwaluw

De gierzwaluw is in het plangebied aangetroffen. Er zijn 15 nestplaatsen van de soort vastgesteld bij de kopgevels van de lange blokken aan de Dr. Ariënslaan en de Gerard Terbochstraat.

Door de werkzaamheden (verwijderen van de dakpannen en het aanbrengen van een laag isolatiemateriaal) zullen de huidige nestplaatsen van de soort vernield worden. De werkzaamheden zullen gefaseerd plaatsvinden waarbij eerst het deel gerealiseerd wordt waar geen nesten zijn aangetroffen en in de tweede fase pas het deel met nestplaatsen van de soort. De werkzaamheden zullen tevens uitgevoerd worden buiten het kwetsbare broedseizoen van de gierzwaluw. De huidige nestplaatsen worden tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. Er zullen 40 alternatieve nestplaatsen worden aangeboden in de vorm van duurzame gierzwaluwkasten aan zeven gevels in het plangebied in de directe nabijheid van de huidige nestplaatsen. Deze gevels zijn gekozen omdat ze niet op het zuidwesten gericht zijn en dus het minst bloot staan aan regen en zon. Om te zorgen voor een vrije aanvliegroute voor enkele kasten worden tevens een aantal bomen in de tuinen verwijderd. Het plangebied zal door een plaatselijke gierzwaluwdeskundige gemonitord worden op de werking van de maatregelen voor de populatie gierzwaluwen. Hiermee wordt echter niet voorkomen dat er verblijfplaatsen van de gierzwaluw verloren gaan. Hiervoor is dan ook ontheffing nodig.

De gierzwaluw is niet opgenomen op de Rode Lijst broedvogels. De broedpopulatie van de gierzwaluw wordt volgens de laatste betrouwbare aantalsgegevens geschat op 30.000 tot 60.000 broedpaartjes in Nederland. In de provincie Utrecht lijkt deze soort niet bedreigd te zijn, mede door grote populaties in de stad Amersfoort en Utrecht.¹ Het aantal gierzwaluwen binnen het plangebied ligt op ongeveer 10% van de lokale populatie van Maarssen. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Huismus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Er zijn acht nestplaatsen van de soort vastgesteld onder de dakpannen: drie ter hoogte van de Ariënslaan 108 en vijf ter hoogte van de Gerard Terbochstraat 63. De struiken onder deze gevels zijn belangrijke elementen voor het leefgebied van de betreffende huismussen.

Door de werkzaamheden (verwijderen van de dakpannen en het aanbrengen van een laag isolatiemateriaal) zullen de huidige nestplaatsen van de soort vernield worden. De aanwezige struiken, die onderdeel zijn van het leefgebied, zullen behouden blijven. De werkzaamheden zullen gefaseerd plaatsvinden waarbij eerst het deel gerealiseerd wordt waar geen nesten zijn aangetroffen en in de tweede fase pas het deel met nestplaatsen van de soort. De werkzaamheden zullen tevens uitgevoerd worden buiten het kwetsbare broedseizoen. Ook de winterperiode wordt gezien als een kwetsbare periode voor de huismus omdat het voedselaanbod dan minder is. Daarom wordt de isolatie op de plekken van de huismusnesten na het winterseizoen en voor het broedseizoen uitgevoerd. Bij de uitvoer van de werkzaamheden worden als eerste de locaties met de huismusnesten gedaan. Dit is tegelijkertijd met het isoleren van het laatste 1 meter dak en het ontoegankelijk maken van de ruimte onder de dakpannen. Er zullen dan tevens 20 alternatieve nestplaatsen worden aangeboden in de vorm van duurzame gierzwaluwkasten aan twee gevels in het plangebied in de directe nabijheid van de huidige nestplaatsen van de huismus. Deze gevels zijn gekozen omdat ze niet op het zuidwesten gericht zijn en dus het minst bloot staan aan regen en zon. Hiermee wordt echter niet voorkomen dat er verblijfplaatsen van de huismus verloren gaan. Hiervoor is dan ook ontheffing nodig.

De huismus staat als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (BIJ12, 2017, Sovon, 2016). Dit komt omdat het recente herstel nog te beperkt is om te compenseren voor de grote afname die eind vorige eeuw heeft plaatsgevonden. In stedelijk gebied zijn zowel nestgelegenheid als voedselbeschikbaarheid afgenomen. De broedpopulatie in Nederland is volgens de laatste betrouwbare aantalsgegevens door Sovon geschat op 500.000 tot 1.000.000 broedparen. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de huismus niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

Er is ontheffing aangevraagd op grond van het belang 'volksgezondheid of openbare veiligheid'.

Een belangrijk doel van de dakisolatie is, naast het vergoten van het wooncomfort, het terugdringen van energieverbruik door het verhogen van de isolatie van bestaande woningen. Hiermee wordt bijgedragen aan een verminderd energieverbruik en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en

¹ Supplement Biodiversiteit, behorend bij de Natuurvisie Provincie Utrecht, 12 december 2016

volksgezondheid tot gevolg. Door dit uiteindelijk voor het hele woningbestand van Portaal te optimaliseren, het gaat daarbij om duizenden gebouwen die worden verduurzaamd, draagt het isoleren substantieel bij aan een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee een reductie in CO₂-uitstoot. Een ander doel van de dakisolatie is het verbeteren van het binnenklimaat van de woningen. Door de grootschalige woningverbetering zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. De aanwezigheid van vocht en tocht in huis worden hierdoor beperkt evenals de gezondheidsklachten die mensen kunnen ondervinden door vocht in de woning. Een stijging van de zeespiegel vergroot het risico op overstromingen en daarmee de openbare veiligheid in gevaar brengen. Een reductie van het broeikasgas CO₂ is daarmee ook in dat opzicht van belang.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang 'volksgezondheid of openbare veiligheid' voldoende onderbouwd is om opzettelijk beschadigen/vernielen van nestplaatsen van de gierzwaluw en de huismus te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden binnen het projectgebied zijn locatie specifiek. Alternatieve locaties zijn niet van toepassing aangezien het gaat om renovatie van bestaande woningen. De woningen in het plangebied zijn wat isolatie betreft gedateerd en behoeven een update. Voor wat betreft de werkwijze is overwogen de dakruimte op de panlatten weer toegankelijk te maken na het isoleren maar vanwege de verwachte temperatuurstijging onder de pannen, is hier van af gezien. Om te voorkomen dat de vogels weer naar binnen gaan, worden toegangen afgesloten. Zestig nestkasten in de directe omgeving van de huidige verblijfplaatsen dienen als voldoende alternatief voor de in het plangebied aanwezige huismussen en gierzwaluwen. Er is bij de versturende werkzaamheden rekening gehouden met uitvoering in de minst kwetsbare perioden (broeden en wintertijd). Het ophangen van kasten, het ontoegankelijk maken van het dak en het isoleren van het laatste ongeïsoleerde dakdeel zal in deze periode plaatsvinden, beginnend op de plek van de nestplaatsen van de huismussen. Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

A black rectangular redaction box covering the signature of the official.

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek op 1 oktober 2018 van Ekoza B.V., namens Portaal, en de aanvullingen hierop van 24 oktober 2018 en 7 november 2018, gelet op artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Stichting Portaal

Adres: Postbus 2211

Postcode en woonplaats: 3500 GE Utrecht

Ontheffing 81DEB5B7 voor het tijdvak van: verzenddatum van het besluit tot en met 15 maart 2019

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft:

- Pieter de Hooghstraat (nrs. 71 t/m 103),
- Meindert Hobbemastraat (nrs. 1 t/m 25 en 2 t/m 32),
- Dr. Ariënslaan (nrs. 20 t/m 116),
- Gerard Terborchstraat (nrs. 1 t/m 63 en 2 t/m 32).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, dient het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' op de website van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht <https://www.rudutrecht.nl/diensten/natuur/soortenbescherming/> volledig ingevuld te worden en verstuurd te zijn. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 11 bijgevoegd te zijn.
6. Na afronding van de werkzaamheden dient het meldingsformulier 'gereedkomen werkzaamheden' op de website van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht <https://www.rudutrecht.nl/diensten/natuur/soortenbescherming/> volledig ingevuld te zijn en verstuurd te worden. Bij deze melding dient het logboek zoals omschreven in voorschrift 8 bijgevoegd te zijn.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

8. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring/vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol, gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. Het logboek dient bijgevoegd te worden bij de melding gereedkomen werkzaamheden, zoals bedoeld in voorschrift 6
9. De maatregelen, genoemd in de hoofdstukken 4.2 en 4.3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan huismus en gierzwaluw, Pieter de Hooghstraat, Maarssen' van 1 oktober 2018, alsmede de aanvullingen op de aanvraag van 24 oktober 2018 en 7 november 2018 (zie bijlage 2 bij dit besluit) dienen te worden opgevolgd.
10. Voor wat betreft de uitvoering van de werkzaamheden die negatieve effecten veroorzaken op de soorten geldt het volgende:
  - a. De werkzaamheden dienen niet plaats te vinden tijdens strenge vorst (vanaf -10,0°C of een sneeuwdek van meer dan 2 cm);

- b. voorafgaand aan de kwetsbare broedperiode van de huismus (nestindicerend gerdag is hier onderdeel van).

*De perioden kunnen door klimatologische omstandigheden afwijken. Dit ter beoordeling van de ecologische deskundige.

11. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
12. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
  - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
  - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
  - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
  - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
  - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
  - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
13. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
14. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 2 Kaart planlocatie

4. Effectenanalyse en maatregelen

4.1 Effectstudie

Huismus

De dakisolatie leidt tot verwijdering van acht vaste verblijfplaatsen van huismussen op twee kopgevels aan de noordzijde van het plangebied (zie fig. 4). Aan de overige onderdelen van het functionele leefgebied verandert niks. Verstoring zal enkele uren duren. Daarna kan de huismus niet meer terug naar de verblijfplaats maar heeft de vogel wel een alternatieve verblijfplaats vlakbij in de vorm van meerdere nestkasten. Tijdelijke effect is daarmee de verstoring tijdens het werk, het permanente effect is het moeten verhuizen van de oude verblijfplaats naar de duurzame nestkast.

Gierzwaluw

De dakisolatie leidt tot verwijdering van vijftien verblijfplaatsen van gierzwaluwen op meerdere kopgevels aan de noord- en westzijde van het plangebied (zie figuur 5). Aan de overige onderdelen van het functionele leefgebied verandert niks. Verstoring zal enkele uren duren. Daarna kan de gierzwaluw niet meer terug naar de verblijfplaats maar heeft de vogel wel een alternatieve verblijfplaats vlakbij in de vorm van meerdere nestkasten. Tijdelijk effect is daarmee de verstoring tijdens het werk, het permanente effect is het moeten verhuizen van de oude verblijfplaats naar de nieuwe duurzame nestkast.

Er zijn geen plannen bekend die cumulatieve effecten zouden kunnen opleveren.

4.2 Mitigerende maatregelen

De navolgende maatregelen zullen worden genomen om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen, de functionaliteit van de verblijfplaats(en) te behouden en de gunstige staat van instandhouding niet aan te tasten. Uitgangspunt zijn de maatregelen zoals weergegeven in hoofdstuk 3 van het Kennisdocumenten Huismus en Gierzwaluw (BLI12, 2017). Maatregelen gelden voor de plaatsen waar nesten zijn gevonden. In het overige deel van de wijk zal begonnen worden met isolatie in oktober 2018. In de blokken waar de onderhavige nesten zich bevinden zal tot 1 meter van de gevel / nesten worden geïsoleerd. De dakpannen zullen niet worden aangeraakt tot na de ontvangst ontheffing Wnb.

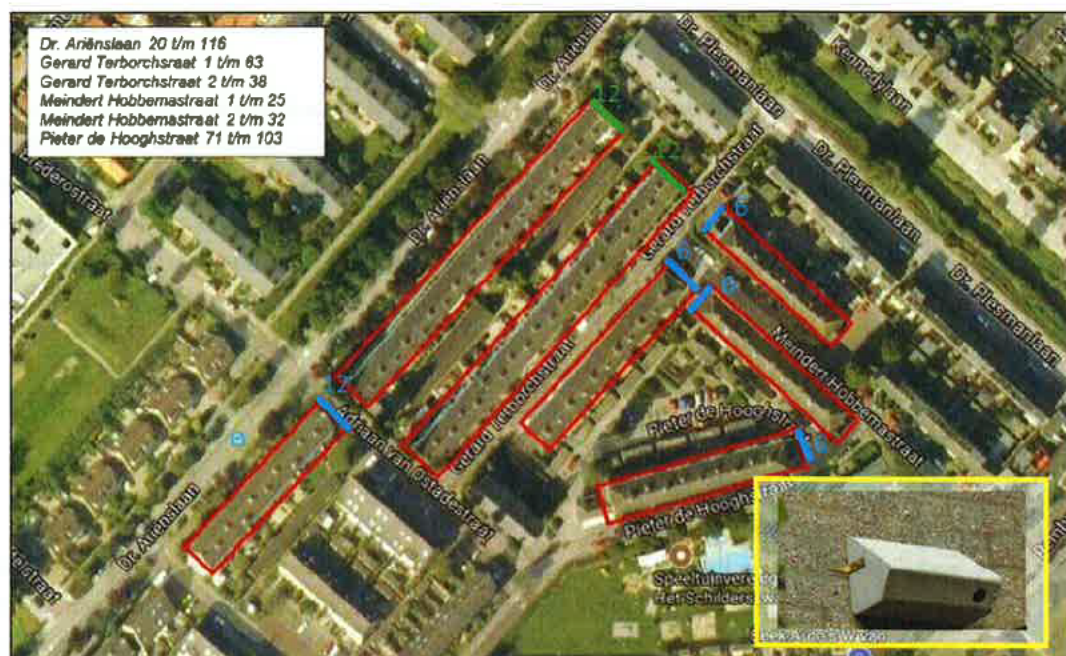
Werken buiten kwetsbare periode

Voor die werkzaamheden die mogelijk een negatief effect hebben op de aanwezige exemplaren van de huismus en gierzwaluw, wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden. Bij het huismusonderzoek is vastgesteld dat enkele dakdelen functioneren als verblijfplaats voor de huismus. Het is aannemelijk dat ook in de winter door huismussen hiervan gebruik gemaakt wordt. Om deze reden is gekeken naar de minst kwetsbare periode om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. De broedperiode wordt daarbij gezien als de meest kwetsbaarste periode. Ook de winterperiode wordt gezien als een kwetsbare periode voor de huismus omdat het voedselaanbod dan minder is. Daarom wordt de isolatie op de plekken van de huismussen tussen 1 maart en 10 maart 2018 uitgevoerd. Dat is na het winterseizoen en voor het broedseizoen.

Voor de gierzwaluw geldt dat de werkzaamheden buiten de periode half april tot half augustus zullen worden uitgevoerd. Er is dan geen kans meer op aanwezige gierzwaluwen in het pand. Het meest praktisch om dit ook te doen tussen 1 en 10 maart 2019.

Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden

Er zullen 60 gierzwaluwkasten van het type Maastricht (fig. 6) worden opgehangen aan maximaal zeven gevels in het plangebied. 20 daarvan hebben een ronde opening (voor mussen bedoeld) en 40 een ovale (voor gierzwaluwen bedoeld). Deze gevels zijn gekozen omdat ze niet op het zuidwesten gericht zijn en dus het minst bloot staan aan regen en zon. De kasten zijn van een duurzaam materiaal (eternit en beton) gemaakt dat tientallen jaren intact blijft. Ook zit er een gat in de achterzijde voor eventuele toegang i.v.m. schoonmaken.

Figuur 6. De locaties van de gierzwaluwkasten, groen: mix van kasten met ronde en ovale openingen; blauw: alleen kasten met ovale opening.

De kasten zullen dus worden opgehangen tussen 1 maart en 10 maart 2019, waarbij als eerste de locaties met de huismussen zullen worden gedaan. Dit is tegelijkertijd met het isoleren van het laatste 1 meter dak en het ontoegankelijk maken van de ruimte onder de dakpannen. Terugkeer naar de ruimte onder de dakpannen wordt namelijk bewust ontnomen omdat het na isolatie hier te warm gaat worden in de zomer, voor zowel huismus als gierzwaluw.

De verdeling van de kasten in figuur zes zal in hoofdlijnen worden gevolgd maar is mogelijk onderhevig aan wijzigingen door medezeggenschap van bewoners.

Alternatieve vliegroutes aanbieden

Niet van toepassing. Er zijn geen vliegroutes die worden onderbroken of aangetast. Wel is er een aanvliegroute die zal worden geoptimaliseerd. De boom aan de kopse zijde van de woning op dr. Ariënslaan 46 verhindert namelijk het aan- en invliegen van gierzwaluwen

onder de dakpannen van deze kopgevel. De boom zal op zijn minst tot de helft van de hoogte worden gesnoeid maar liefst helemaal worden verwijderd. Deze gevel is belangrijk voor de gierzwaluwen die aan de overkant zitten en zullen moeten verhuizen naar deze gevel.

[Alternatieve foerageergebieden aanbieden](#)
Niet van toepassing. Wordt niet aangetast.

[Fasieren activiteiten in ruimte en tijd](#)

Van toepassing. Zie evt. ook kopje werken buiten kwetsbare periode. Bovendien wordt de wijk in twee fasen geïsoleerd. Eerst het deel zonder nesten, dan het deel met nesten.

[Ongeschikt maken \(oude\) verblijfplaatsen](#)

De huidige verblijfplaatsen van huismussen en gierzwaluwen worden tijdens de isolatiewerkzaamheden ontoegankelijk gemaakt. Ruimten waardoor de vogels bij de nesten onder het dak kunnen komen worden dichtgespoten of anderszins ontoegankelijk gemaakt. Dit zal zijn tussen 1 en 10 maart 2019 en tegelijkertijd met het ophangen van nestkasten.

[Inschakelen gewone dwergyleermuisdeskundige en gierzwaluwdeskundige](#)

De werkzaamheden worden begeleid door een deskundige op het gebied van huismussen en gierzwaluwen. Deze ecologische deskundige voldoet aan de kwaliteitskenmerken zoals die omschreven staan in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017).

[Werkprotocol](#)

Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld met daarin een samenvatting van dit activiteitenplan en de hierin opgestelde voorwaarden. Dit is voor de aannemer en dient samen met de ontheffingsvoorwaarden te worden opgevolgd en te worden overhandigd bij eventuele handhaving door bevoegd gezag.

[Monitoring](#)

De betreffende populatie in de wijk zal gemonitord worden door Jaap Langenbach. De wijk is al jaren onderdeel van zijn telgebied en Jaap is zeer geïnteresseerd in de gevolgen van de maatregelen. Desgewenst kan de website van Jaap worden gevolgd. Zie hoofdstuk 7. Hierop zijn de verblijfplaatsen in Maarssen vermeld.

4.3 Compenserende maatregelen

Er zullen geen compenserende maatregelen worden genomen. De functionele leefomgeving blijft behouden door de hierboven genoemde maatregelen. Er is daarom geen noodzaak tot compenserende maatregelen.

4.4 Onderzoek ten behoeve van een effect op de staat van instandhouding

Een exact aantal verblijfplaatsen bepalen van gierzwaluwen is zeer moeilijk, dat geldt ook voor de tellingen op een hoger niveau: van Maarssen-dorp en Maarssenbroek. Afgaande op

waarneming van de site van Jaap Langenbach en de gegevens uit de NDFF is er nu een aantal bekend voor deze delen van Maarssen van 9 resp. 72; totaal 81. Maar dit is een onderschatting. Vooral van Maarssenbroek omdat daar ook regelmatig vluchten van tientallen gierzwaluwen worden gezien. Een aantal voor Maarssen van rond de 100-120 zal realistischer zijn. Het aantal binnen het plangebied ligt dan op ongeveer 10% van de lokale populatie van Maarssen. Voor de huismus zijn geen cijfers bekend, op basis van de waarnemingen uit de NDFF waarin o.a. 's winters tot bijna 60 foeragerende huismussen op 1 plek worden gezien, is de schatting van 50-200 nesten op basis van de beschikbare gegevens best haalbaar. Daarmee hebben de betreffende 8 nesten van het plangebied een aandeel van 2-16% van de populatie in Maarssen.

Er is op de lokale gunstige staat van instandhouding van beide soorten geen invloed door de onderhavige isolatieplannen, omdat het bij toekomstige bezetting van aangeboden kasten, er een substantiële toename van aantallen rond en in het plangebied zullen zijn. Van ca 22-24 naar 60 verblijfplaatsen totaal van huismus en gierzwaluw.

Antwoorden op vragen aanvullende gegevens vanuit Provincie Utrecht, Team vergunningverlening Natuur en Landschap van 24 oktober 2018

Betreft: aanvraag zaaknummer z-wNB-Rt-REG-201 8-1 580, Pieter de Hooghstraat, Maarsse.

Om de aanvraag in behandeling te kunnen nemen en/of te kunnen beoordelen, hebben wij nog de volgende gegevens nodig:

1. Er wordt ontheffing aangevraagd voor de huismus voor de verbodsbepaling 'verstoren'. Het 'verstoren' van de huismus is echter pas aan de orde wanneer de verstoring van wezenlijke invloed is. Deze wezenlijke invloed geldt wanneer de werkzaamheden de staat van instandhouding van de soort negatief beïnvloeden. Wij raden u aan hiervoor geen ontheffing aan te vragen en de aanvraag wat dit onderdeel betreft in te trekken.

Hierbij trekken we de aanvraag op het punt verstoren in.

2. Er is ontheffing aangevraagd voor het belang 'volksgezondheid of de openbare veiligheid'. Hiervoor is een korte onderbouwing gegeven. Wij willen u vragen deze onderbouwing uit te breiden.

Een belangrijk doel van de dakisolatie is, naast het vergoten van het wooncomfort, het terugdringen van energieverbruik door het verhogen van de isolatie van bestaande woningen. Hiermee wordt bijgedragen aan een verminderd energieverbruik en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en volksgezondheid tot gevolg. Door dit uiteindelijk voor het hele woningbestand van Portaal te optimaliseren, het gaat daarbij om duizenden gebouwen die worden verduurzaamd, draagt het isoleren substantieel bij aan een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee een reductie in CO₂-uitstoot.

Een ander doel van de dakisolatie is het verbeteren van het binnenklimaat van de woningen. Door de grootschalige woningverbetering zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. De aanwezigheid van vocht en tocht in huis worden hierdoor beperkt evenals de gezondheidsklachten die mensen kunnen ondervinden door vocht in de woning.

Een stijging van de zeespiegel vergroot het risico op overstromingen en daarmee de openbare veiligheid in gevaar brengen. Een reductie van het broeikasgas CO₂ is daarmee ook in dat opzicht van belang.

Naast dit belang volksgezondheid en openbare veiligheid kan ook het belang bescherming flora en fauna worden aangedragen aangezien een klimaatverandering zal leiden tot verschuiving van de soortverspreidingen en tot het uitsterven van soorten die niet flexibel genoeg zijn ten opzichte van de veranderingen.

Ook het feit dat bewust niet is gekozen voor het terugbrengen van nestgelegenheden onder het dak maar voor externe duurzame kasten omdat het onder de dakpannen te warm gaat worden, is ter bescherming van gierzwaluw en huismus.

3. In het nader onderzoek staat aangegeven dat er 15 gierzwaluwnesten in het plangebied vastgesteld zijn Dit kan aangemerkt worden als een kolonie. Wordt bij het aanbrengen van alternatieven en het aantasten van de huidige verblijfplaatsen rekening gehouden met een broedseizoen overlap periode zoals aangegeven in het kennisdocument van de gierzwaluw?

Er wordt rekening gehouden met het werken buiten het broedseizoen van zowel huismus als gierzwaluw. De vogels kunnen ongestoord hun legsels uitbroeden.

4. In hoeverre heeft u rekening gehouden met de gewenningsperiode voor het aanbieden van alternatieve nestlocaties voor de huismus?

In overleg tussen de ecooloog van Ekoza en de lokale vrijwillige gierwaluw teller is men tot de conclusie gekomen bewust niet instellen van een (lange) gewenningsperiode. In de praktijk blijkt dat huismussen en gierwaluwen zich niks aantrekken van kasten indien de oude verblijfplaatsen er nog zijn. Ze zijn heel honkvast en zullen de kasten niet gaan gebruiken tenzij ze gedwongen worden elders te gaan zoeken. Door net voor het broedseizoen maar buiten de winterperiode nieuwe kasten op te hangen en oude ontoegankelijk te maken zullen de dieren gedwongen zijn snel te nieuwe nesten te betrekken. Die hangen aan dezelfde gevel als waar de mussen onder het dak gaan.

5. In het nader onderzoek staat aangegeven dat er gedacht kan worden aan inbouwstenen bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen als alternatieve verblijfplaatsen voor de gierwaluw. Dit wordt echter niet overgenomen in het activiteitenplan. Wat is hier de reden van?

Inbouwstenen kunnen niet in de dunne gevels geplaatst worden zonder uit te steken, daarvoor is geen ruimte. Bovendien zullen de kasten leiden tot een koudebrug en gaat het voordeel van de dakisolatie hierdoor verloren. De gebruikte externe kasten zijn speciale kasten gemaakt van een duurzaam materiaal met de mogelijkheid om ze vanaf de achterkant te openen om te kunnen schoonmaken. Dit is een overigens een voordeel boven de inbouwstenen zonder afneembaar front. Hoewel gierwaluwen geen takjes of hooi naar binnen slepen, doen andere vogels dat wel. Ongewenste rommel en parasieten kunnen nu worden verwijderd / gedood.

6. In het kaartje met de plaatsing van de alternatieve verblijfplaatsen staan ook blokken aangegeven waar de vogels nu nog niet gesignaleerd zijn. Waardoor komt dit en wordt dan nu het knelpunt (geen leefgebied huismus, geen vrije aan- en invliegrouwe gierwaluw) hiervan weggenomen zodat de alternatieve nestlocaties effectief kunnen zijn?

Dit komt omdat:

- 1) 60 kasten op 1 geveltje niet kan
- 2) Gierwaluwen graag broeden in kleine tot grote groepen, dus meerdere kasten per gevel. Geschikte gevels in het plangebied moeten niet gericht zijn op zuidwesten, omdat hier de zon de hele dag op staat en het de belangrijkste regenrichting is.
- 3) Verspreiden van kasten over een groter gebied de kans vergroot dat ze worden ontdekt door de vogels en territoriumgevechten minder vaak voorkomen.
- 4) Verspreiden van kasten vermindert het risico op aantasting bij toekomstige ingrepen aan gebouwen in de buurt.

De kasten hangen zo dicht bij de oude nestlocaties van de huismus dat ze ook tot het leefgebied van de huismus horen. Een huismus beperkt zijn leefomgeving niet tot 1 dak en 1 tuin.

Kasten van gierwaluwen (en in mindere mate huismussen) zullen met zorg worden opgehangen zodat er geen obstakels voor de aanvliegrouwe zijn. Er zullen zelfs bomen worden verwijderd hiervoor.

Ekoza BV

Arnhem, 24 oktober 2018